

homok- és mészkövekből áll, kötőanyag nélkül. Ez az objektum nyomkövethető volt É-i, Ny-i és K-i irányban is. A X. szondában jelentős mértékben félkörben kiszélesedett. É-i irányban a saroktól kb. 27 m hosszan, Ny-i irányban kb. 17 m hosszan találtuk meg a konstrukciót, de bizonyos, hogy tovább folytatódik mindkét irányban. A kövek között 1–2 alkalommal római téglatöredékeket találtunk. A XVI. szondában a kőkonstrukció tisztítása során Antoninus-kori terra sigillata tányér (Drag. 18/31) töredéke került elő. A kőkonstrukció körüli mélyítés során mindenhol a vastag, fekete tömör réti talaj jelentkezett, jelentős mennyiségű állatcsont- és kerámiatöredékekkel. Ezen réteg mélyítésekor egy apró köves-sóderes, vékony (max. 5–10 cm vastag) réteget regisztráltunk, mely a kőkonstrukció alá futott, annál korábbi jelenségnek tűnt. E felületről római üveg töredéke és egy cipőtalp-szegecsnek tartható vas került elő. A többi fent felsorolt szondában mindenhol római-kelta jellegű kerámiatöredékek és nagy mennyiségű állatcsont került elő. A II., XVI., és XV. szondákban az SE 35 határozott körvonalai miatt ez a réteg járószintnek, egyfajta római felszört köves útnak tekinthető. A VI. szonda (5×5 m) nyitásánál is a kőkonstrukció kiterjedésének megismerése volt a fő szempont. Itt az SE 35-el azonos mélységben a tömör fekete réti talajban nagy mennyiségben, de objektumhoz nem köthetően kerültek elő római házikerámia töredékei és állatcsont. A további mélyítés során 4 sekély folt jelentkezett, amelyek bontásából semmilyen leletanyag nem került elő.

Az 1C területen (Rupphegyi út K-i oldala, Öregek otthonától É-ra) a XIV. szonda (5×25 m) K-i felében 2 m mélységig újkori feltöltés jelentkezett. A szonda déli felében, a Ny-i metszetal mentén egy 40–50 cm széles, 2–3 sorban kisméretű terméskövekből összerakott, de határozott körvonalat mutató, átvágása során 2,1 m mélyen kb. 1×1,8 m nagyságú területről nagy mennyiségű kelta jellegű kerámiatöredék került elő. Körülöttük semmiféle folt, beásási gödörre utaló jel nem volt megfogható.

HÁRSHEGYI PIROSKA

75. Budapest, XI. Móricz Zsigmond körtér R, B, Ró

2006. szeptember 19. és november 3. között régészeti szakfelügyeletet biztosítottunk a 4. sz. metróvonal állomásának területén végzett földmunkákhoz. A földkitermelés során összesen 79 régészeti objektum foltját regisztráltuk.

Közülük 9 a késő rézkor időszakára datálható (badeni kultúra) népességéhez kapcsolható. Az előkerült hulladékgödrök mellett fontosak a nagyobb kerámiaedények töredékével kirakott aljú, többrétegű, hamus-faszenes betöltésű, többször letapasztott gödrök.

A középső bronzkor végére (késő Vátya-időszak) datálható 16 objektum. A tároló- és hulladékgödrök, valamint cölöplyukak mellett előkerült egy K-Ny irányú, 3 m széles árok, amely É felől határolta a települést.

Az előkerült objektumok többsége a római korra, ezen belül a Kr. u. 1–2. századra keltezhető. A hulladékgödrök mellett 9 téglalap alaprajzú, földbe mélyített ház került elő. A lelőhelyen feltárt legfontosabb objektum ugyancsak az 1–2. századra datálható vaskohó, amely egy nagyobb és egy kisebb kemencéből, ezekhez kapcsolódó hamuzó, ill. munkagödörből és egy földbe mélyített téglalap alakú műhelyépületből állt. A kemencéket az agyagos altalajba vájták, amely a tűztérnél 10 cm vastagságban vörösre égett, a gödör fölé vályogtéglából emeltek kupolát. A kemencéket föld alatti, szintén vörösre átégett falú alagutak kötötték össze a munkagödörrel. Az alagutak falának vastag átégése alapján ezeken folyt az olvadt vas a munkagödörbe. A nagyobb kemencében nagy, kettéhasadt vasérc-tömb, ez alatt vörös salak, a kisebb kemence mellett kohósalak, ill. vasércrögök, a műhelyépületben vasöntecs és kisebb vastárgyak kerültek elő.

REMÉNYI LÁSZLÓ

76. Budapest, XVI. Nógrádverőce utca I. Sza, Á, Kö

2006. szeptember 6-án régészeti szakfelügyeletet végeztünk a Nógrádverőce utca, Ajak utca–Nógrádverőce utca 104074/4 hrsz. közötti területén gázvezeték fektetése kapcsán. A földmunkák 1,4 m mélységben folytak. Az árokban a felső 30–40 cm vastag útréteg alatt sötétbarna agyagos réteg jelentkezett, amelyben helyenként korábban lefektetett közművek is voltak. Az Ajak utcától É-ra levő szakaszon az útréteg alatt, a sötétbarna agyagos réteg felett egy világosbarna laza kevert réteg is jelentkezett helyenként 50–60 cm vastagságban. A gázvezetékárok kisásása során szarmata és Árpád-kori kerámiatöredékek kerültek elő. 2006. szeptember 14-én és 16-án újabb szakfelügyeletet tartottunk, ezúttal az Ajak utca–Nógrádverőce utca 104074/10 hrsz. közötti területen. Itt is a sötétbarna agyagos réteg jelentkezett, ebben a sötétbarna agyagos rétegben szarmata kori objektumokat, összesen 4 kemencét, illetve azok maradványait észleltük. A területéről nagy mennyiségű szarmata és kisebb mennyiségű középkori kerámiát gyűjtöttünk.

ÉDER KATALIN – KOVÁCS ESZTER

77. Budapest, XVI. Nógrádverőce utca II. Sza

2006. szeptember 28-án felkerestem a helyszínt, az árkot addigra visszatemették. A helyszínnel szemben, a Szilas-patak és a Nógrádverőce utca közötti földszávon terepbejárást végeztem. A Zsemlékes és a Zsarnó utcák által határolt területen, rossz látási viszonyok között, lucernában viszonylag sok kerámiatöredéket gyűjtöttem. A lelőhely a Zsemlékes utcáig nem húzódik le, attól 8 m-re É-ra találtam az első császárkori kerámiatöredékeket. A Zsarnó utca vonalán túl, a combig érő gazban a

lelőhelyet tovább nem tudtam követni. A Zsarnó utca és a Nógrádverőce utca sarkán egy építkezés nyomát fedeztem fel. A telek közepén, egy kb. 5×5 m-es területen 2–3 m mélységig mélyítették. Változó mélységű humuszréteget tapasztaltam: kb. 40–70 cm, D felé vastagszik. Az ÉK-i, rövidebb falon egy gödör íve látszott. A terület be volt kerítve, bemenni nem lehetett. A házhoz ÉK-en és DK-en 1-1 közműárkot húztak, ezekben régészeti jelenléte nem tapasztaltam, cserepeket a hányókban nem találtam. Feltehetően még ez is a Nógrádverőce utcában megfigyelt lelőhelyhez tartozhatott. Feltételezem tehát a lelőhely a Zsarnó utca–Zsemlékes utca–Szilas-patak által határolt területen lehet.

KOROM ANITA

78. Budapest, XVI. Nógrádverőce utca–Album köz Sza

2006. szeptember 28-án a Szilas-patakot D-ről kísérő laposabb, zömében legelőként használt földszávon a Nógrádverőce utca és az Album köz metszésétől É-ra, egy felszántott 100×200 m-es szántóföldön császárkori kerámiatöredékeket találtam. Rossz látási viszonyok között, friss, poros szántásban maréknyi töredéket gyűjtöttem. A lelőhely 150 m-re található a Zsarnó utca–Zsemlékes utca–Szilas-patak által határolt területen megfigyelt lelőhelytől. Elképzelhető, hogy a három lelőhely ugyanannak a telepnek a része, de a köztük húzódó szántatlan, gázos terület miatt az összetartozásukat megállapítani most nem lehetett.

KOROM ANITA

79. Budapest, XVII. Péceli út B, Sza

2006. március 20. és május 31. között folytattuk az M0 autópálya 6. sz. lelőhelyének tavaly elkezdett régészeti kutatását, a nyomvonal K-i és É-i szakaszán. Az idei év során 10 000 m² ásatási területen további 810 objektumot tártunk fel, 25 a kora bronzkorba, a többi pedig a császárkorba sorolható. 2005–2006 során összesen 28 100 m²-t kutattunk át, a feltárt objektumok száma 2419.

A kora bronzkori Makó-kultúrába sorolható telepjelenségek elszórtan jelentkeztek a lelőhely D-i és É-i szakaszán. Az objektumok nagy részét sekély, ovális vagy kerek, kisméretű, kevés leletanyagot tartalmazó gödrök alkották. Az ásatási terület déli szakaszán, elkülönülten egy 11 edénymellékletet tartalmazó hamvasztásos sírt tártunk fel. A humuszba ásott sír edényeit 2 keresztaljú belső díszes tál, csonka kúpos testű, különböző méretű tálak, cilindrikus nyakú korsó alkották.

A telepjelenségek döntő többsége idén is a császárkorba tartozott: 14 házat, 1 füstölőt, 3 kemencét, 27 árokszakaszt, 2 sírt és több mint 700 gödröt tártunk fel. A házak mindegyike lekerekített sarkú, téglalap alakú, félig földbe mélyített, tüzelőberendezés nélküli.

A tetőzetet a legtöbb épületnél a középpontban elhelyezett oszlop tartotta. A házak körül rendszertelenül különböző alakú és mélységű tároló- és hulladékgyödrök helyezkedtek el. A feltárt objektumok többségét alkotó gödrök közül kettőben teljes kutyavázat, három betöltésében pedig emberi maradványokat találtunk. Legkülönlegesebb az a 3. századi leletanyagot tartalmazó gödör, melyben több rétegben három lóhoz, egy marhához és egy sertéshez tartozó vázat bontottunk ki. A telepen számos különböző nagyságú, minimális leletanyagot tartalmazó árokszakaszt tártunk fel, egy részük rövid, általában „U” metszetű, nehezen értelmezhető. A házakkal párhuzamosan haladó árkok feltehetően belső határoló szereppel rendelkeztek. A terület ÉK-i részén feltárt hosszabb árokszakaszoknak pedig a víz elvezetésében lehetett szerepük.

Két császárkori temetkezést tártunk fel. A nyomvonal D-i felén található, DDK–ÉÉNy-i tájolású, erősen bolygatott, nyújtott csontvázas sírban egy bronztükröt találtunk. A terület É-i részén feltárt fiatal lány nadrágját és lábbelijét gyöngyökkel díszítették. A feltárás során csak a település déli szélét sikerült megtalálnunk, bizonyos, hogy a lelőhely – az objektumok intenzitása alapján – folytatódik K-i és Ny-i irányba. Északon a Rákos-patak felé haladva a telepjelenségek száma fokozatosan csökkent, a telep szélét azonban itt sem sikerült behatárolnunk.

Munkatársak: Dobos Csaba, Duschanek Júlia, Kálmány Andrea, Kondorossy Szabolcs, Nagy Gábor, Szakmáry Béla ásatási technikusok.

KOROM ANITA

80. Budapest, XVII. Rákoscsaba, Major-hegy alja U, R, B, Szk, Sza

A Budapest és Pécel határában a Rákos-pataktól É-ra emelkedő Major-hegy lankás déli lejtőjén található lelőhelyen (M0 kelet BP 05/2 lh.) 2006. március 20. és május 31. között folytattuk az előző évben megkezdett munkát. Egyrészt kibontottuk az előző évben lehumusztolt területen előkerült objektumokat, másrészt D-i és DK-i irányban újabb felületekkel összesen 47 700 m²-re bővítettük a feltárási területet, amelyen az idén előkerült 670 objektummal összesen több mint 1600 régészeti objektumot tártunk fel.

A legkorábbi időszakot a DVK kottafejes és zselízi időszakára datálható objektumok képviselik. A nagyobb, sekély, amorf objektumok, illetve mélyebb kerek gödrök mellett egy újabb cölöpszerkezetes házat tártunk fel, öt cölöplyuk-sorral, illetve a ház mellett húzódó jellegzetes hosszanti árkokkal.

Az ásatási terület déli, illetve DK-i részén a korábbi évadhoz képest sűrűbben jelentkeztek a badeni kultúra különböző telepjelenségei: tűzhelyek, illetve gödrök, ezek mellett újabb rituális állattemetkezések (szarvasmarha és kiskérődzők) kerültek elő. A korszak kiemelkedő lelete a töredékes állapotban előkerült fedél nélküli idol.